

การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลอาคารที่มีคุณค่า
ควรแก่การอนุรักษ์ บริเวณชุมชนตลาดบน
อำเภอสีวิ จังหวัดชุมพร
Survey and Inventory of Valuable Buildings
Worthy of Preservation in Talaad Bon
Community, Sawi District, Chumphon Province

ปริญญา ชูแก้ว

Parinya Chukaew

ภาควิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 10520 ประเทศไทย

Department of Architecture and Planning, Faculty of Architecture,

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok, 10520, Thailand

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นผลผลิตจาก “โครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลอาคารที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์บริเวณชุมชนตลาดบน อำเภอสีวิ จังหวัดชุมพร” ซึ่งสนับสนุนโดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ร่วมกับเทศบาลตำบลนาโพธิ์ เครือข่ายสถาบันการศึกษา กลุ่มอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และประชาชนผู้อยู่อาศัยในชุมชนตลาดบน

จากการสำรวจพบว่าอาคารที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์มีจำนวนทั้งสิ้น 62 รายการ โดยทั้งหมดเป็นอาคารที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

ที่ว่าการอำเภอสวีหลังเก่า
และเรือนแถวไม้ 2 ชั้น
บนถนนรักษันรกิจ
ชุมชนตลาดบงในอดีต
ที่มา: นายแพทย์วีระ
ฮุนตระกูล

ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือบุคคลสำคัญของชุมชน และเป็นอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมที่มีความงดงามด้วยฝีมือการก่อสร้างของช่างในอดีต

ข้อมูลในบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงร่วมกันสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนเมือง การพัฒนาชุมชนและสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชุมชนตลาดบงยังคงเป็นชุมชนที่สามารถรักษาวิถีชีวิต เอกลักษณ์ และความภาคภูมิใจของตนเองต่อไปได้ในอนาคต

คำสำคัญ: ชุมชนที่อยู่อาศัยดั้งเดิม, การอนุรักษ์และพัฒนา, คุณค่าทางประวัติศาสตร์, คุณค่าทางสถาปัตยกรรม

Abstract

This article is a result of the research project entitled “Survey and Inventory of Valuable Buildings Worthy of Preservation in Talaad Bon Community, Sawi District, Chumphon Province”

supported by the Faculty of Architecture of King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, the Na Pho District Municipality, educational institutions, a local historic preservation group, and owners of residences in the Talaad Bon Community.

From the field surveys conducted during this project, a total of 62 buildings in the community were identified as being worthy of preservation. All of them are vital in telling the history of significant events or prominent persons of the community. They are also significant because of their architectural value, precisely their beautiful craftsmanship and their decorations that are illustrative of the past.

Data collection in this article aims to be a reference documentation for stakeholders in the fields of urban planning, community and social development, and economic development for cultural tourism. This report would also provide residents with information to retain their way of life, maintain their community's identity, and have pride for the community's future.

Keywords: Traditional Community, Conservation and Development, Historical Value, Architectural Value

ประวัติความเป็นมาของชุมชนตลาดบน

ชุมชนตลาดบนเป็นย่านชุมชนเก่าและเป็นศูนย์กลางการค้าของอำเภอศรีที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาเกือบร้อยปี โดยก่อนหน้าที่จะมีการสร้างชุมชนตลาดบนนั้น การตั้งถิ่นฐานของชาวเมืองศรี¹ จะอยู่สองฝั่งแม่น้ำสวี่ ล้อมรอบไปด้วยสวนผลไม้และพื้นที่เกษตรกรรม หลังจากนั้นชุมชนเล็ก ๆ ริมแม่น้ำสวี่เหล่านี้ได้รวมตัวกันจนกลายมาเป็นเมืองสวี่

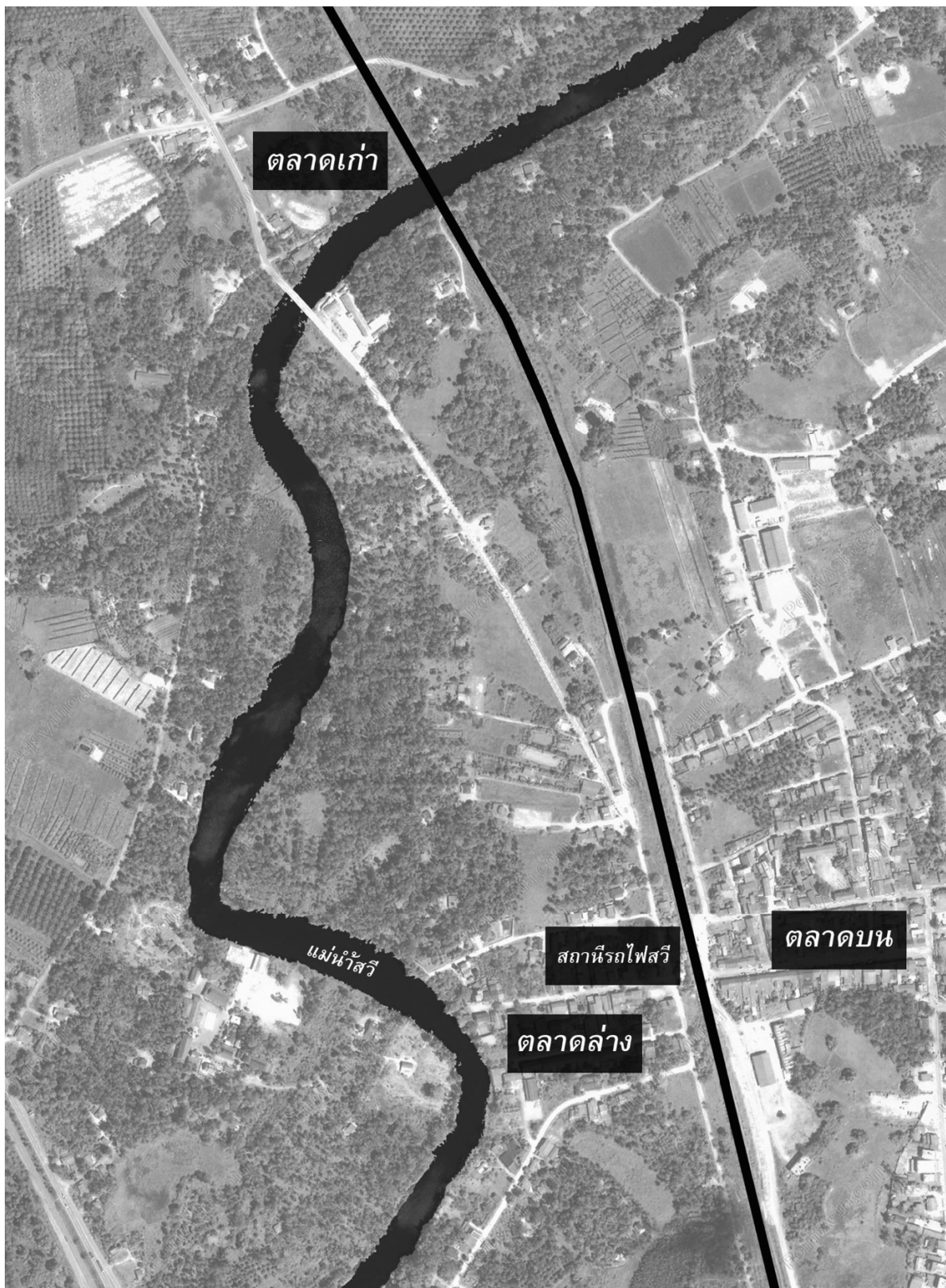
ต่อมาเมืองสวี่ถูกยุบเป็นอำเภอ ตามหลักฐานหนังสือกระทรวงมหาดไทยถึงราชเลขานุการที่ 1093/31217 ลงวันที่ 15 ธันวาคม รัตนโกสินทร์ศก 115 (ตรงกับพุทธศักราช 2439) ในเวลานั้นที่ทำการตั้งอยู่ ณ บ้านขุนคลัง

สมบัติพิบูล (ชาวบ้านเรียกท่านว่า ขุนคลังริน) บุตรเขยหลวงภักดีสงคราม (ชาวบ้านเรียกท่านว่า ท่านรักษาเมือง) เพราะเป็นที่ทำการของเมืองมาก่อน หลังจากนั้นในพุทธศักราช 2440 ระหว่างที่ทำการอำเภอสวี่ ณ ตำบลสวี่ อำเภอสวี่ เมืองหลังสวน² กำลังถูกก่อสร้างบริเวณริมแม่น้ำสวี³ อยู่ ณ ที่ทำการอำเภอได้ย้ายไปอยู่ ณ บ้านนายทองชุ่ม กำนันตำบลปากแพรง จนกระทั่งการก่อสร้างแล้วเสร็จ และมีพิธีเปิดการใช้อาคารในวันที่ 16 เมษายน พุทธศักราช 2440 โดยมีหลวงเสวีวรราชเป็นนายอำเภอคนแรก

หลังจากนั้นในพุทธศักราช 2462 ที่ว่าการอำเภอสวี่ชำรุดไม่สามารถใช้ปฏิบัติราชการได้ จึงย้ายไปใช้บ้านพักของนายฮก บุญยสมบัติ คหบดีอีกท่านหนึ่ง เป็นที่ว่าการอำเภอชั่วคราว ต่อมาในวันที่ 1 เมษายน พุทธศักราช 2462 ที่ว่าการอำเภอหลังใหม่ถูกสร้างแล้วเสร็จ ตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาทางจากรางรถไฟสายใต้ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 400 เมตร โดยมีถนนเชื่อมระหว่างสถานีรถไฟสวีกับที่ว่าการอำเภอ ต่อมาถนนเส้นนี้ได้รับการตั้งชื่อว่า ถนนรักษันรกิจ

หลังจากนั้นชาวบ้านซึ่งปักหลักทำมาหากินในชุมชนตลาดเก่าบางส่วน ได้ย้ายมาทำมาหากินที่บริเวณชุมชนตลาดล่าง⁴ และชุมชนตลาดบน⁵ เนื่องจากชุมชนตลาดเก่าประสบปัญหาน้ำท่วมบ่อยครั้ง และการย้ายที่ว่าการอำเภอนอกจากชาวบ้านท้องถิ่นแล้วนี้ยังมีคนจีนกวางตุ้ง แคะ แต่จิ๋ว และไหหลำเป็นจำนวนมากได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยและประกอบอาชีพในพื้นที่ชุมชนตลาดล่างและชุมชนตลาดบน ส่งผลให้ชุมชนทั้ง 2 แห่งเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วจนกลายเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและสังคมของอำเภอแทนชุมชนตลาดเก่า

ต่อมาในปีพุทธศักราช 2479 นายดำ จิรธานี (ขุนจรูญศักดิ์ ประเสริฐ) นายอำเภอสวี่ พร้อมด้วยนายอุทัย ทิวหุต (นายฮวด ทิวหุต) สมุห์บัญชี และนายแปลก อโศกวัฒน์ ศึกษาธิการอำเภอสวี่ในขณะนั้นได้ร่วมกันก่อตั้งโรงเรียนแห่งแรกของชุมชนตลาดบนมีชื่อว่า “โรงเรียนบ้านนาโพธิ์” โดยใช้เงินกองทุนซึ่งได้จากการแสดงละคร ต่อมาได้รับเงินบริจาคสมทบจนสามารถสร้างอาคารเรียนได้สำเร็จในพุทธศักราช 2480 และได้เปิดการเรียนการสอนเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พุทธศักราช 2481 โดยผู้ที่มาเล่าเรียนส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของผู้อยู่อาศัยในชุมชนตลาดบน ชุมชนตลาดล่าง และชุมชนโดยรอบ และในปี 2481 เดียวกันนี้ นายฮก บุญยสมบัติ ซึ่งมีบิดาเป็นชาวจีนฮกเกี้ยน ได้เปิด “โรงเรียนบุญสมบัติวิทยา” เพื่อรองรับลูกหลานชาวสวีที่ต้องการเรียน

ต่อในระดับมัธยม ซึ่งสมัยนั้นต้องเดินทางไปเรียนที่เมืองหลวงสวนหรือเมืองชุมพร ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและไม่สะดวกในการเดินทาง ปรากฏว่าโรงเรียนได้รับความนิยมและมีศิษย์เก่าที่ประสบผลสำเร็จในชีวิตมากมาย

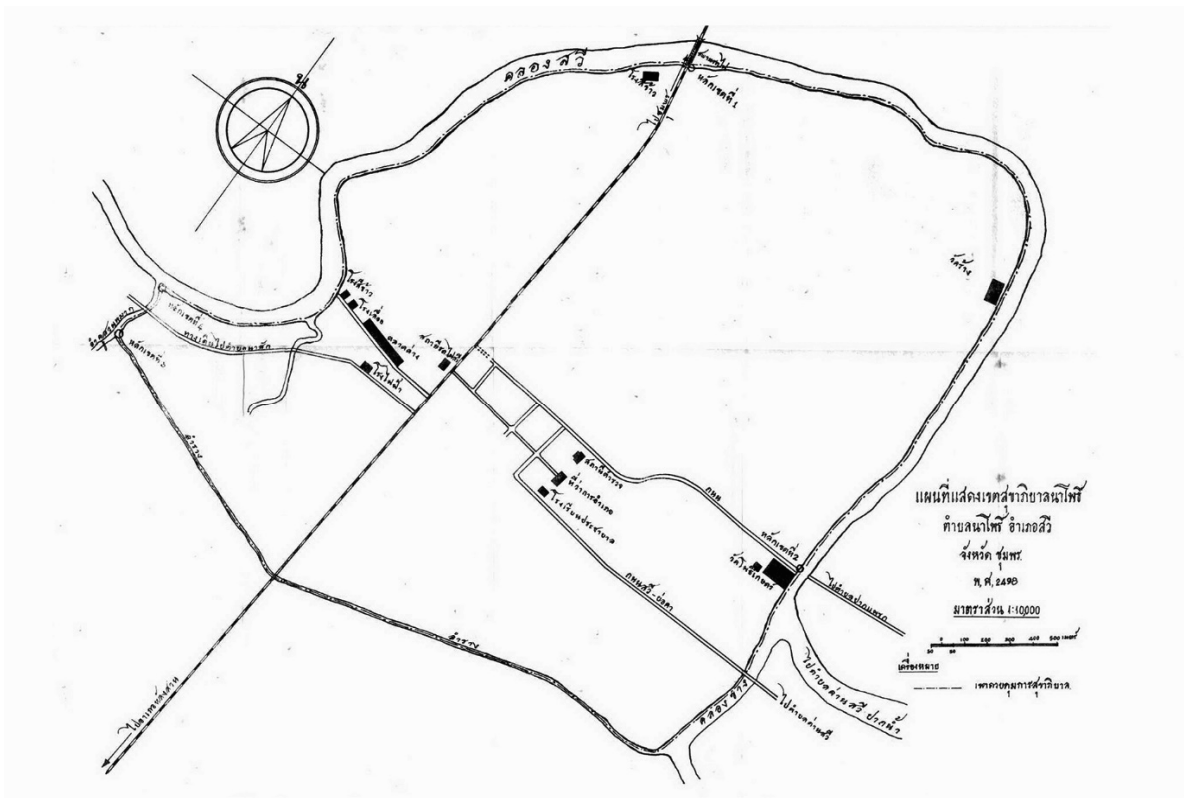
ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (พุทธศักราช 2482-2488) ชุมชนตลาดล่างและชุมชนตลาดบนได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากกองทัพญี่ปุ่นได้ใช้สถานีรถไฟในการลำเลียงขนส่งเสบียงและเชื้อเพลิง โดยเฉพาะชุมชนตลาดล่างซึ่งมีทั้งโรงสี โรงเลื่อย และร้านค้า จึงเป็นจุดเสริมกำลังสำคัญของกองทัพญี่ปุ่น มีทหารญี่ปุ่นบางส่วนเข้ามาพักอาศัยในบ้านบนถนนวานิชบำรุง และใช้บ่อน้ำข้างบ้านนายมุตันสำหรับอาบน้ำ โดยมีชาวบ้านในชุมชนทำหน้าที่เป็นล่ามในการติดต่อประสานงานให้ทหารญี่ปุ่น ในพุทธศักราช 2486 มีการทิ้งระเบิดของทหารฝ่ายสัมพันธมิตร 1 ครั้ง ทำให้หลังคาของบ้านเลขที่ 180 และ 182 ที่ชุมชนตลาดล่างได้รับความเสียหายจากเศษรางรถไฟตกใส่ ซึ่งเป็นผลจากการที่รางรถไฟถูกระเบิด นอกจากนี้ยังมีหลุมระเบิดที่ปรากฏอยู่ตามทุ่งนาริมสองข้างทางรถไฟ ที่ปรากฏหลุมบ่อน้ำขนาดใหญ่ก็มี 1 แห่ง ปัจจุบันถูกถนนตัดผ่านมีการถมดินไปเรียบร้อยแล้ว

ภายหลังสงครามยุติลง กิจการโรงเลื่อยและโรงสีข้าว รวมทั้งการค้าขายของชุมชนตลาดล่างและชุมชนตลาดบนยังคงเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องต่อมาในพุทธศักราช 2498 กระทรวงมหาดไทยได้จัดตั้งสุขาภิบาลนาโพธิ์อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยชุมชนตลาดล่างและชุมชนตลาดบนได้เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ ทำให้ชุมชนทั้ง 2 แห่งได้รับการดูแลจากรัฐบาลท้องถิ่นในด้านระบบสาธารณสุข โภค ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น

ในขณะที่ชุมชนตลาดล่างและชุมชนตลาดบนยังคงเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นคือ ในวันที่ 24 มกราคม พุทธศักราช 2511 ที่ว่าการอำเภอพร้อมกับเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชุมชนตลาดล่าง ชุมชนตลาดบน และอำเภอสวีได้ถูกเพลิงไหม้ ต่อมากรมการปกครองได้อนุมัติงบประมาณพิเศษให้ก่อสร้างที่ว่าการอำเภอหลังใหม่บนพื้นที่เดิม และมีพิธีเปิดใช้งานเมื่อวันที่ 30 มกราคม พุทธศักราช 2512

หลังจากเหตุการณ์ไฟไหม้ที่ว่าการอำเภอแล้ว ชุมชนตลาดล่างและชุมชนตลาดบนยังคงเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งพุทธศักราช 2520 เมื่อมีการสร้างถนนเพิ่มขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงผิวจราจรของถนนเดิมในเขตอำเภอสวีให้แข็งแรงและเรียบขึ้น ทำให้การขนส่งสินค้าและการเดินทางระหว่างชุมชนโดยทางรถยนต์ได้รับความนิยมมากขึ้น เพราะความสะดวกและรวดเร็ว

หน้าตรงข้าม: ภาพถ่ายดาวเทียมแสดงที่ตั้งของชุมชนตลาดเก่า ชุมชนตลาดล่าง สถานีรถไฟสวี และชุมชนตลาดบน
ที่มา: www.PointAsia.com และจากการสำรวจ

แผนที่ท้ายประกาศ
กระทรวงมหาดไทย
แสดงพื้นที่ชุมชนตลาดล่าง
สถานีรถไฟสุวี ชุมชนตลาด
บน และที่ว่าการอำเภอ
ที่มา: “ประกาศกระทรวง
มหาดไทย เรื่อง จัดตั้ง
สุขาภิบาลนาโพธิ์ อำเภอสุวี
จังหวัดชุมพร,” **ราชกิจจา
นุเบกษา** เล่ม 72, ตอน 74
(17 กันยายน 2498): 128.

ที่มีมากกว่าการเดินทางโดยทางเรือและทางรถไฟ ส่งผลให้การค้าขายของ
ชุมชนตลาดล่างค่อย ๆ ชบเซาลง ร้านค้าดั้งเดิมหลายร้านได้ย้ายกิจการไป
ยังตลาดบนบริเวณสองฝั่งถนนรักษนรกิจของชุมชนตลาดบน ปัจจุบันชุมชน
ตลาดล่างมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 31 ครัวเรือน ประชากรรวม 105 คน
แบ่งเป็นชาย 39 คน และหญิง 66 คน อาคารและสิ่งปลูกสร้างของชุมชน
ถูกใช้เพื่อการพักอาศัยเป็นส่วนใหญ่

ในขณะที่ชุมชนตลาดล่างกลายเป็นชุมชนที่เงียบสงบ ชุมชนตลาดบน
กลับเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีร้านค้ามากมายตลอดสองฝั่งถนนรักษนรกิจ
ถนนรักษนรกิจซอย 1 ถนนรักษนรกิจซอย 2 และถนนประชาร่วมใจ เช่น ร้าน
ขายปุ๋ยและเครื่องมือการเกษตร ร้านขายทอง ร้านขายเสื้อผ้า ร้านตัดผมสุภาพ-
บุรุษ ร้านตัดผมสุภาพสตรี ร้านตัดเสื้อผ้าบุรุษ ร้านตัดเสื้อผ้าสตรี ร้านค้าของชำ
ร้านขายสินค้าสำเร็จรูป ร้านขายอาหาร ร้านกาแฟ ร้านถ่ายภาพ และร้าน
ขายยา รวมทั้งตลาดสด โรงฝึน โรงภาพยนตร์บุญสมบัติ⁶ ซึ่งเป็นโรงภาพยนตร์
แห่งแรกของอำเภอสุวี

บน: ชุมชนตลาดบน
ล่าง: ชุมชนตลาดล่าง

ต่อมาในพุทธศักราช 2544 ทางราชการได้รู้ว่าการอำเภอ และไปสร้างที่ว่าการอำเภอหลังปัจจุบันที่บ้านดอนรักษ์ หมู่ที่ 4 ตำบลสวี แต่โรงเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ ในระดับอำเภอยังตั้งอยู่ที่เดิม ทำให้ชุมชนตลาดบนยังคงบทบาทสำคัญในฐานะศูนย์กลางหลักของเทศบาลตำบลนาโพธิ์และอำเภอสวีเหมือนเช่นในอดีตที่ผ่านมา

สถาปัตยกรรมและสิ่งก่อสร้างที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์บริเวณ

ชุมชนตลาดบน

การสำรวจและเก็บข้อมูลด้านสถาปัตยกรรมมีความมุ่งหวังที่จะแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของอาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าของชุมชนตลาดบนประกอบไปด้วยการเปรียบเทียบแผนที่และภาพถ่ายในอดีตกับปัจจุบัน, การทบทวนเอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอาคารและสิ่งก่อสร้าง, การสำรวจและเก็บข้อมูลที่ใช้วิธีการเดินสำรวจและสัมภาษณ์ผู้ครอบครองอาคาร โดยการสำรวจพื้นที่นั้นผู้เขียนได้ทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้สนใจประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมของชุมชนตลาดบน และนักศึกษาภาควิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผลของการสำรวจและเก็บข้อมูลแสดงข้อมูลด้วยแผนที่ ภาพถ่าย ที่ตั้ง และประวัติโดยสังเขปของอาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าของชุมชน

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาว่าอาคารและสิ่งก่อสร้างใดมีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์นั้นประกอบด้วย

1. ความสำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี (historical and archaeological significance)

เนื่องจากอาคารและสิ่งก่อสร้างเป็นหลักฐานที่แสดงออกถึงความเจริญรุ่งเรือง ภูมิปัญญา และพัฒนาการของผู้อยู่อาศัยในชุมชนตลาดบน นอกจากนั้นยังอาจเกี่ยวพันกับเหตุการณ์หรือบุคคลสำคัญของชุมชนซึ่งมีคุณค่าพิเศษที่ทำให้อาคารนั้นมีความสำคัญกว่าอาคารอื่น ส่วนคุณค่าทางโบราณคดีมีความเกี่ยวข้องกับการมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงอารยธรรมของผู้อยู่อาศัย เช่น ชีวิต ความเป็นอยู่ ประเพณี และความเชื่อต่าง ๆ ในสมัยก่อน

2. อายุ (age) ของอาคารและสิ่งก่อสร้าง

ต้องมากกว่า 50 ปี ซึ่งเป็นไปตามหลักปฏิบัติสากลที่ได้กำหนดเส้นแบ่งระหว่างอดีตกับปัจจุบันไว้ที่ 50 ปี

3. ลักษณะเฉพาะ (character) ของอาคารและสิ่งก่อสร้าง

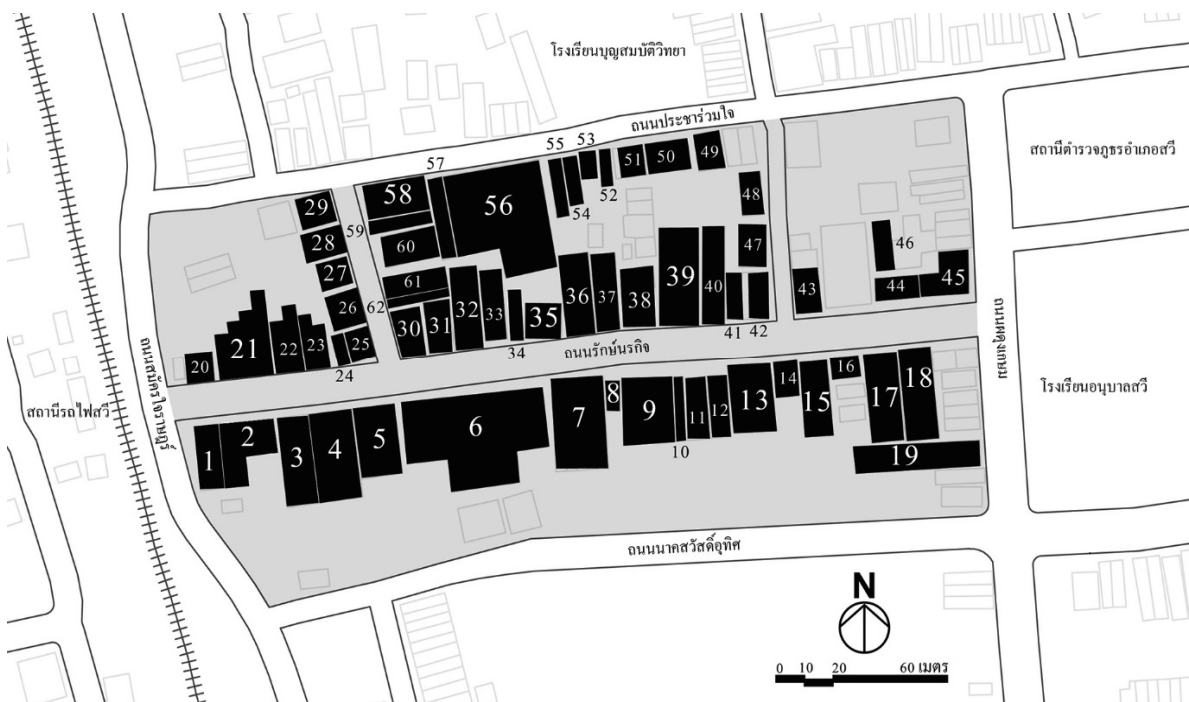
ต้องมีลักษณะพิเศษ มีความสวยงาม หรือมีลักษณะแห่งการก่อสร้างที่เป็นแบบอย่างหรือเป็นเอกลักษณ์

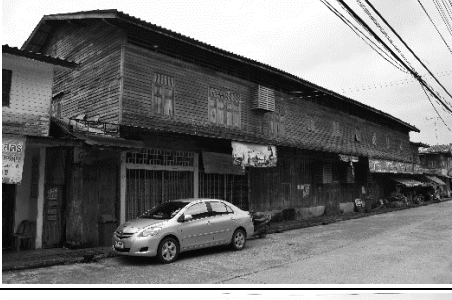
ในการสำรวจและเก็บข้อมูลอาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าของชุมชนตลาดบนนั้น ผู้เขียนได้จัดทำเป็นรายการในแบบฟอร์ม ประกอบด้วยชื่ออาคาร

หรือกลุ่มอาคาร ที่ตั้ง เจ้าของหรือผู้ครอบครอง สถานะการครอบครอง อายุสมัย การใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน ประวัติความเป็นมา รูปแบบทางสถาปัตยกรรม โครงสร้างและวัสดุหลักของอาคาร และสภาพอาคาร ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ และเก็บข้อมูลในพื้นที่ ผู้เขียนนำมาจัดทำเป็นบัญชีอาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าของชุมชนตลาดบนจำนวนทั้งสิ้น 62 รายการ

การสำรวจอาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ของ ชุมชนตลาดบนนั้น หากพิจารณาตามกระบวนการวางแผนเพื่อการอนุรักษ์ (preservation planning process) แล้ว จะอยู่ในช่วงแรกของขั้นตอน คือ การระบุ (identification) และการบันทึก (documentation) คุณค่าความ สำคัญในด้านต่าง ๆ จากนั้นจึงเป็นขั้นตอนที่ 2 คือการเลือกวิธีอนุรักษ์ (treatments) เพื่อให้คงคุณค่าความสำคัญในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการรักษา ความแท้ (authenticity)⁷ และบูรณภาพ (integrity)⁸ เมื่อเลือกวิธีการอนุรักษ์ แล้วก็เป็นขั้นตอนที่ 3 คือการนำมาปฏิบัติ (implementation) ซึ่งต้องมีการจัดทำแผนและโครงการที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมาย งบประมาณ และ ผู้ดำเนินการ อย่างไรก็ตามแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาอาคารที่มีคุณค่า ของชุมชนตลาดบนจะสามารถดำเนินการได้นั้นจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ

แผนที่แสดงตำแหน่งอาคาร และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่า ของชุมชนตลาดบน

	<p>หมายเลข 2: เรือนแถวไม้ 2 ชั้น จำนวน 4 คูหา</p> <p>การใช้สอย:</p> <p>บ้านเลขที่ 006 ร้านหม่งเซียง</p> <p>บ้านเลขที่ 008-012 ร้านสุทธิพร เป็นสถานที่ขายปุ๋ย</p> <p>ขายเมล็ดพันธุ์ควบคุม และอุปกรณ์การเกษตร</p> <p>ที่ตั้ง: บ้านเลขที่ 006-012 ถนนรักษนรกิจ</p>
	<p>หมายเลข 33: ตึกแถว 2 ชั้น จำนวน 2 คูหา</p> <p>การใช้สอย: บ้านเลขที่ 039-041 ร้านฉั่วเอ็กหมื่น</p> <p>เป็นสถานที่ขายของชำ</p> <p>ที่ตั้ง: บ้านเลขที่ 039-041 ถนนรักษนรกิจ</p>
	<p>หมายเลข 38: เรือนแถวไม้ 2 ชั้น จำนวน 2 คูหา</p> <p>การใช้สอย: บ้านเลขที่ 055-057 ร้านเทพประสิทธิ์</p> <p>เป็นสถานที่จำหน่ายยาแผนโบราณ (สมุนไพร)</p> <p>และยาแผนปัจจุบัน</p> <p>ที่ตั้ง: บ้านเลขที่ 055-057 ถนนรักษนรกิจ</p>
	<p>หมายเลข 56: อดีตโรงภาพยนตร์บุญสมบัติ</p> <p>การใช้สอย: เป็นโกดังเก็บสินค้า</p> <p>ที่ตั้ง: บ้านไม่มีเลขที่ ถนนประชาร่วมใจ</p>
	<p>หมายเลข 60: อดีตตลาดสดของชุมชนตลาดบน</p> <p>การใช้สอย:</p> <p>บ้านเลขที่ 122/1-122/2 เป็นสถานที่พักอาศัย</p> <p>บ้านเลขที่ 122/3-122/4 เป็นโกดังเก็บสินค้า</p> <p>ที่ตั้ง: บ้านเลขที่ 122/1-122/4 ถนนรักษนรกิจ ซอย 1</p>

ตัวอย่างบัญชีอาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าของชุมชนตลาดบน

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ ของชุมชนตลาดบน

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารที่มีคุณค่าของชุมชนตลาดบนที่มีเอกลักษณ์คือช่องทางเดินใต้พื้นชั้นบน กว้าง 1.20–1.50 เมตร เสาลอยด้านหน้าอาคารเป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัสใช้ไม้เป็นวัสดุหลัก มีการตกแต่งด้วยการเจาะร่อง มีกันสาดยื่นเพื่อกันแดดกันฝน หลังคามีความลาดชันสูง กระเบื้องหลังคาคงเดิมเป็นกระเบื้องซีเมนต์สี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนหรือที่เรียกว่ากระเบื้องวาว ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นกระเบื้องซีเมนต์ลอนคู่ หลังคา กันสาดด้านหน้าอาคารมุงด้วยสังกะสีหรือกระเบื้องซีเมนต์ลอนคู่ บานประตูชั้นล่างเป็นบานเฟี้ยมไม้แผ่นเรียบส่วนใหญ่มี 8–10 บาน แล้วแต่ความกว้างของเรือนแถวไม้ เหนือประตูบานเฟี้ยมชั้นล่างและเหนือหน้าต่างชั้นบนเป็นช่องลมสำหรับระบายอากาศ มีทั้งช่องลมไม้ตีทแยง และช่องลมไม้แกะสลักเป็นลายพรรณพฤกษาแบบศิลปะจีน หน้าต่างเป็นบานไม้เปิดคู่ อาคารบางหลังมีระเบียงด้านหน้า ราวระเบียงเป็นไม้มีลวดลายสวยงาม พื้นที่ใช้สอยชั้นล่างเป็นห้องโถงโล่งสำหรับการค้าขาย ส่วนชั้นบนเป็นที่พักอาศัยตั้งแต่แรกสร้าง

บันช้าย: ทางเดินใต้พื้นชั้น

บนของเรือนแถวไม้ 2 ชั้น

บนขวา: ประตูบานเฟี้ยม

และช่องลมไม้แกะสลัก

ล่างซ้ายและล่างขวา:

พื้นที่ชั้นล่างของเรือนแถวไม้

2 ชั้น

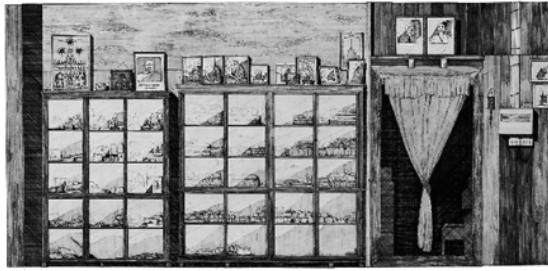

บรรยากาศการสำรวจ รังวัด
และบันทึกข้อมูลอาคารด้วย
วิธีการเก็บข้อมูลทาง
สถาปัตยกรรมแบบพื้นถิ่น
(Vernacular
Documentation)
และการเขียนแบบ
สถาปัตยกรรมด้วย
โปรแกรมคอมพิวเตอร์

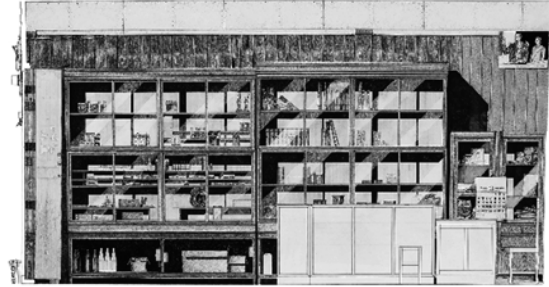
ในช่วงที่มีการออกสำรวจระหว่างวันที่ 15-22 ธันวาคม พุทธศักราช 2559 และระหว่างวันที่ 28 กรกฎาคม-2 สิงหาคม พุทธศักราช 2560 ผู้วิจัย และนักศึกษาภาควิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้ร่วมกันดำเนินการสำรวจ รังวัด และบันทึกข้อมูลอาคารด้วยวิธีการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมแบบพื้นถิ่น (Vernacular Documentation)⁹ และการเขียนแบบสถาปัตยกรรมด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อให้เป็นตัวอย่าง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

1. เป็นอาคารที่ยังคงรักษารูปแบบดั้งเดิมไว้มากที่สุด
2. เป็นอาคารที่สะท้อนลักษณะเฉพาะของย่านชุมชนตลาดบน
3. ได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครอง

แบบขยายรูปด้านผนังภายในชั้น 1 บ้านเลขที่ 038 เขียนแบบโดย พงศธร ตัญญาณจน์

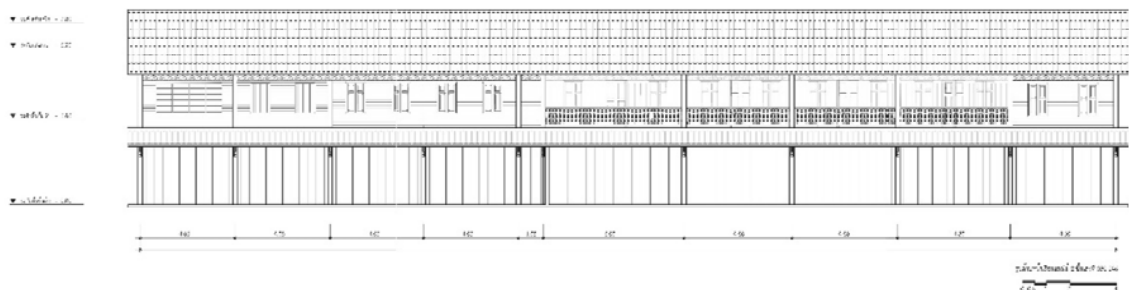
แบบขยายรูปด้านผนังภายในชั้น 1 บ้านเลขที่ 011 เขียนแบบโดย ทศวรรษ ธัญญเจริญ

แบบขยายรูปด้านผนังภายในชั้น 1 บ้านเลขที่ 055 เขียนแบบโดย ณัฐพงศ์ แซ่ลิ่ม

แบบขยายรูปด้านผนังภายในชั้น 1 บ้านเลขที่ 007 และบ้านเลขที่ 011 เขียนแบบโดย ปรีชญ์ ปุณณถาวร

บนซ้าย: แบบขยายรูปด้านผนังภายในชั้น 1 บ้านเลขที่ 038 เขียนแบบโดย พงศธร ตัญญาณจน์

บนขวา: แบบขยายรูปด้านผนังภายในชั้น 1 บ้านเลขที่ 011 เขียนแบบโดย ทศวรรษ ธัญญเจริญ

กลางซ้าย: แบบขยายรูปด้านผนังภายในชั้น 1 บ้านเลขที่ 055 เขียนแบบโดย ณัฐพงศ์ แซ่ลิ่ม

กลางขวา: แบบขยายป้ายร้านค้า บ้านเลขที่ 007 และบ้านเลขที่ 011 เขียนแบบโดย ปรีชญ์ ปุณณถาวร

ล่าง: รูปด้านหน้าเรือนแถวไม้ 2 ชั้น เลขที่ 030-046 ถนนรักษนรภิรักษ์

เขียนแบบโดย ทศวรรษ ธัญญเจริญ ไพท คมไธสง และพรพิพัฒน์ ศีกหาญ

การทดสอบความแท้และการประเมินบูรณภาพ¹⁰ ขั้นต้นของอาคารที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์บริเวณชุมชนตลาดบน

1. การทดสอบความแท้ (test of authenticity)

1.1 ความแท้ในด้านรูปแบบหรือการออกแบบ (authenticity in design) พบว่าโดยส่วนใหญ่อาคารยังสามารถรักษารูปแบบดั้งเดิมไว้ได้ โดยเฉพาะสภาพภายนอกอาคาร ส่วนสภาพภายในอาคารมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยเจ้าของอาคารในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา เช่น การต่อเติมพื้นที่อาคาร และการเปลี่ยนรูปแบบประตูและหน้าต่าง

1.2 ความแท้ในด้านวัสดุ (authenticity in material) พบว่าโดยส่วนใหญ่อาคารยังสามารถรักษาวัสดุดั้งเดิมไว้ได้ ยกเว้นอาคารบางหลังที่มีการเปลี่ยนแปลงวัสดุกรุผนัง วัสดุปูพื้น วัสดุมุงหลังคา และระดับพื้นภายในอาคาร

1.3 ความแท้ในด้านฝีมือช่าง (authenticity in workmanship) พบว่าโดยส่วนใหญ่อาคารยังสามารถรักษาวิธีการก่อสร้างแบบเดิมได้

1.4 ความแท้ในด้านสภาพโดยรอบ (authenticity in setting) พบว่าโดยส่วนใหญ่อาคารยังสามารถคงสภาพโดยรอบไว้ได้ ยกเว้นอาคารบางหลังมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก เช่น การถมพื้นที่โดยรอบอาคาร และการเปลี่ยนแปลงสภาพโดยรอบ

2. การประเมินบูรณภาพ (assessment of integrity) หมายถึง ความครบถ้วนสมบูรณ์ (wholeness) และการไม่ถูกรบกวน (intactness) ของแหล่งมรดก¹¹ ในที่นี้หมายถึงองค์ประกอบเดิมของอาคาร พบว่าโดยส่วนใหญ่องค์ประกอบเดิมของอาคารยังอยู่ครบ ยกเว้นอาคารบางหลังที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เช่น การต่อเติมพื้นที่ใช้สอยทั้งภายนอกและภายใน และการติดตั้งเครื่องปรับอากาศภายในห้องต่าง ๆ

การพิจารณาคุณค่าความสำคัญทางสุนทรียภาพของอาคารที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์บริเวณชุมชนตลาดบน

การพิจารณาคุณค่าทางด้านสุนทรียภาพ (aesthetic value) ใช้แนวทางของกฎบัตรบูรา (the Burra Charter)¹² ซึ่งอธิบายว่าเป็นคุณค่าที่รับรู้จากประสาทสัมผัสทุก ๆ ด้าน ได้แก่ รูปทรง ขนาด สี ผิวสัมผัส และวัสดุ ที่ประกอบขึ้นเป็นสภาพภาพของสถานที่ทางประวัติศาสตร์นั้น และยังคงครอบคลุมถึงสัมผัส กลิ่น

และเสียงที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ และการใช้สอยสถานที่นั้นด้วย คุณค่าทางด้านสุนทรียภาพนี้แบ่งคุณค่าออกเป็น 2 ด้าน คือคุณค่าทางศิลปกรรม (artistic value) เช่น ความสวยงามของลวดลายตกแต่งบนอาคาร และคุณค่าทางสถาปัตยกรรม (architectural value) เช่น รูปทรงอาคารหรือรูปแบบโครงสร้างอาคารที่สวยงาม มีลักษณะเฉพาะ เป็นอาคารที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจที่สามารถนำมาปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยสนองความต้องการของคนปัจจุบันได้

จากการสำรวจพบว่า คุณค่าทางศิลปกรรมของอาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าในพื้นที่ชุมชนตลาดบนอยู่ที่ความสวยงามของการตกแต่งอาคารที่ยังคงรักษาสภาพดั้งเดิมไว้ได้ และคุณค่าทางสถาปัตยกรรมของอาคารอยู่ที่ลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะเฉพาะที่ได้รับการออกแบบที่สอดคล้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากคุณค่าทางสุนทรียภาพแล้ว อาคารยังมีคุณค่าทางด้านการศึกษาวิจัย (research value) ซึ่งสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาในอนาคตได้ เช่น การศึกษาด้านประวัติศาสตร์ เป็นมา สถาปัตยกรรม เทคนิคและวิธีการก่อสร้าง และการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางรถไฟ

กระบวนการมีส่วนร่วม

ตลอดระยะเวลาการทำงานตั้งแต่การสำรวจพื้นที่ครั้งแรกของผู้เขียนเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พุทธศักราช 2559 จนถึงปัจจุบัน ผู้เขียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนตลาดบนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ตั้งแต่การสำรวจพื้นที่ การบันทึกข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรม การระบุคุณค่าความสำคัญในด้านต่าง ๆ ของชุมชน นอกจากนี้ยังมีการปรึกษาหารือถึงแนวทางการรักษาคุณค่าความสำคัญ การจัดทำแผนอนุรักษ์ และการดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้

ผลของการทำงานอย่างมีส่วนร่วมทำให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนตลาดบนและประชาชนภายนอกชุมชนตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญในด้านต่าง ๆ ของชุมชนมากขึ้น รวมทั้งมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนในอนาคต โดยการดำเนินการในระยะแรกนั้นควรเริ่มที่การสร้าง ความเข้าใจและความตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญในด้านต่าง ๆ ของชุมชนตลาดบนให้แก่ผู้อยู่อาศัยในชุมชนเป็นอันดับแรก มีการส่งเสริมให้เจ้าของอาคารและผู้อยู่อาศัยทำงานร่วมกันโดยไม่ต้องพึ่งพางบประมาณจากภาครัฐ

การทำงานและการ
ปรึกษาหารือร่วมกัน
ระหว่างผู้เขียนและผู้ที่มี
ส่วนเกี่ยวข้อง

เช่น การทำความสะอาดหน้าบ้าน ถนน และพื้นที่โดยรอบชุมชน การปรับปรุง
ซ่อมแซมเรือนแถวไม้ที่มีความทรุดโทรม ถือเป็นการสร้างความสามัคคีและ
ความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับชุมชนได้อีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ควรมีการตั้ง
กลุ่มอนุรักษ์ชุมชนตลาดบนเพื่อเฝ้าระวังภัยคุกคามต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับ
พื้นที่ในอนาคตได้ หลังจากนั้นควรดำเนินการจัดทำแผนอนุรักษ์และพัฒนา
ชุมชนตลาดบนที่ประกอบด้วยแผนระยะสั้น แผนระยะกลาง และแผนระยะยาว
โดยแต่ละแผนงานนั้นต้องมีผู้รับผิดชอบและงบประมาณสนับสนุนที่ชัดเจน

สรุปผลและเสนอแนะ

ชุมชนตลาดบนเป็นตัวอย่างของชุมชนที่อยู่อาศัยดั้งเดิมในประเทศไทยที่ตั้งอยู่
ริมทางรถไฟที่สามารถรักษาบทบาทสำคัญในฐานะศูนย์กลางเศรษฐกิจและ
สังคมหลักของเมือง รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม
ประเพณีและวิถีชีวิต ซึ่งเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า

ปัจจุบันสภาพของอาคารและสิ่งก่อสร้างภายในชุมชนตลาดบนมีสภาพปานกลางและทรุดโทรมเป็นส่วนใหญ่ สาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องมาจากอายุของอาคารซึ่งสร้างมานานกว่า 50 ปี ประกอบกับสภาพภูมิอากาศในประเทศไทยซึ่งเป็นแบบร้อนชื้น ทำให้อาคารซึ่งใช้ไม้เป็นวัสดุหลักในการก่อสร้างง่ายต่อการผุพังกว่าอาคารที่สร้างด้วยคอนกรีต รวมทั้งขาดการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่องจากเจ้าของอาคารและผู้เช่าอาคาร

ดังนั้นการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนตลาดบนด้วยวิธีการที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็น เพื่อที่จะรักษาพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นด้วยความสวยงามทางสถาปัตยกรรม การตั้งถิ่นฐาน การวางผังเมือง วิถีชีวิต และสภาพสังคม เศรษฐกิจ นอกจากนั้นยังสามารถพัฒนาชุมชนตลาดบนเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งมีผลในด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองอีกด้วย

สำหรับการทำงานนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในพื้นที่ เจ้าของอาคาร และนักวิชาการในการปรึกษาหารือและทำงานร่วมกันเพื่อหาแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งมรดกทางสถาปัตยกรรม และประวัติศาสตร์อันมีค่าของชุมชน อันจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจชาวเมือง นอกจากนี้ควรมีการเรียกร้องให้รัฐบาลกลางเข้ามาสนับสนุนท้องถิ่นที่ต้องการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อให้มีทรัพยากรเพียงพอทั้งในด้านนักวิชาการ บุคลากร แนวทางและแผนงาน และงบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งจะมีส่วนช่วยรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติเอาไว้ได้ อีกทางหนึ่งด้วย

เชิงอรรถ

¹ เมืองสรี ตามพระราชพงศาวดารกรุงเก่าฉบับหลวง ประเสริฐอักษรนิติ์ มีปรากฏตามคำให้การของชาวกรุงเก่า หลังจากเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าเมื่อพุทธศักราช 2310 ตามบัญชีรายชื่อหัวเมืองปักษ์ใต้ขึ้นต่อกรุงศรีอยุธยาลำดับที่ 48 เมืองสรี และว่าที่คลองสรี ที่บ้านนา มีพลอยต่าง ๆ เมืองสรีมีหน้าที่ส่งส่วยพลอยต่อกรุงศรีอยุธยา แต่ตัวเมืองสรีในสมัยนั้นจะตั้งศาลว่าการเมือง ณ ที่ใดไม่ปรากฏหลักฐาน.

² ต่อมาเมืองหลังสวนถูกยกฐานะเป็นจังหวัด อำเภอสรีจึงขึ้นกับจังหวัดหลังสวน มณฑลชุมพร หลังจากนั้นมณฑลชุมพรถูกยุบเป็นจังหวัด และจังหวัดหลังสวนถูกยุบเป็นอำเภอ อำเภอสรีจึงขึ้นกับจังหวัดชุมพรจนถึงปัจจุบัน.

³ ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนั้นคือ ชุมชนตลาดเก่า ตั้งอยู่ริมแม่น้ำสรี ใกล้กับสะพานรถไฟข้ามแม่น้ำสรี อยู่ห่างจากสถานีรถไฟสรีไปทางทิศเหนือราว 1 กิโลเมตร.

⁴ ชุมชนตลาดเก่าตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำสรีและสถานีรถไฟสรีสร้างขึ้นโดยนายมุตัน แซ่ฮุน และครอบครัวฮุนตระกูล นายมุตันเป็นคนจีนเดินทางมาจากเกาะไหหลำและได้มาตั้งรกรากประกอบอาชีพประมงทางแถบชายทะเลอ่าวบ่อคาของอำเภอสรี ต่อมานายมุตันได้แต่งงานกับนางเขียว เอี่ยมตระกูล และปกครองหลักทำมาหากินในชุมชนตลาดเก่าก่อนที่จะย้ายมาสร้างโรงสีข้าว โรงเลื่อยไม้ โรงไฟฟ้า โรงภาพยนตร์ และห้องแถวให้เช่าจนกลายเป็นตลาดสำคัญของอำเภอสรี มีร้านค้ามากมายตลอดสองฝั่งถนนวานิชบำรุง เช่น ร้านขายเนื้อสัตว์ ร้านตัดผมสุภาพบุรุษ ร้านตัดผมสุภาพสตรี ร้านตัดเสื้อผ้าบุรุษ ร้านตัดเสื้อผ้าสตรี ร้านสอนตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ร้านค้าของชำ ร้านขายสินค้าสำเร็จรูป ร้านขายอาหาร ร้านกาแฟ ร้านถ่ายภาพ และคลินิกผดุงครรภ์.

⁵ ชุมชนตลาดบนตั้งอยู่ระหว่างสถานีรถไฟสรีและที่ว่าการอำเภอสรี พื้นที่ทั้งหมดของชุมชนเป็นพื้นที่ของการรถไฟแห่งประเทศไทย และที่ราชพัสดุ ดูแลโดยกรมธนารักษ์.

⁶ ปัจจุบันตลาดสดและโรงฝึกกลายเป็นสถานที่เพื่อพักอาศัย ส่วนโรงภาพยนตร์บุญสมบัติเป็นสถานที่เก็บสินค้า.

⁷ การทดสอบความแท้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาหลักฐานที่พิสูจน์ได้ว่าลักษณะและคุณภาพดั้งเดิมของแหล่งมรดก เช่น อาคารเก่า หรือชุมชนประวัติศาสตร์ยังคงรักษาลักษณะดั้งเดิมไว้มากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะทางกายภาพ.

⁸ การประเมินบูรณภาพมรดกประสงค์เพื่อพิจารณาว่าองค์ประกอบดั้งเดิมของแหล่งมรดกยังคงรักษาลักษณะดั้งเดิมไว้มากน้อยเพียงใด ในกรณีของเมืองเก่าหรือชุมชนประวัติศาสตร์มักจะพิจารณาองค์ประกอบดั้งเดิมของเมือง เช่น คูเมือง กำแพงเมือง ป้อมปราการ ศาสนสถาน วิัง บ้านเจ้าเมือง ระบบโครงข่ายถนน และการระบายน้ำว่ายังคงอยู่หรือไม่ ในกรณีของอาคารหรือกลุ่มอาคารก็จะพิจารณาว่าองค์ประกอบเดิมยังอยู่ครบเพียงใด และหากว่ายังอยู่ครบแต่ได้มีการต่อเติมหรือติดตั้งอุปกรณ์เพิ่ม เช่น ป้ายโฆษณา เครื่องปรับอากาศ และจานรับสัญญาณดาวเทียม ก็ถือว่าเป็นการรบกวนบูรณภาพของอาคารหรือกลุ่มอาคารนั้นด้วย.

⁹ สถาปนิกชาวฟินแลนด์ มาร์เกอ มัตติลา อธิบายวิธีการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมแบบพื้นถิ่นว่าเป็นการเก็บข้อมูลที่เน้นการเก็บข้อมูลในพื้นที่จริงด้วยเทคนิคพื้นฐานโดยการสำรวจ รั้ววัด และเขียนแบบสภาพปัจจุบันของอาคารด้วยมือ สำหรับอุปกรณ์หลักที่ใช้ในการทำงานประกอบด้วย ไม้บรรทัด กระดาษ และปากกาเขียน โดยมาร์เกอ มัตติลา ได้เริ่มจัดกิจกรรมเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมแบบพื้นถิ่น (Vernacular Documentation) ซึ่งเรียกย่อ ๆ ว่า Vernadoc ในรูปแบบค่ายอาสาสมัครนานาชาติเป็นครั้งแรกในพุทธศักราช 2548 หลังจากนั้นสุดจิต (เศวตจินดา) สนั่นไหว สถาปนิกชาวไทยได้นำเทคนิคนี้มาใช้และเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักในประเทศไทยตั้งแต่พุทธศักราช 2550 เป็นต้นมา.

¹⁰ Bernard M. Feiden and Jukka Jokilehto, *Management guidelines for world cultural heritage sites*, 2nd ed. (Rome: ICCROM 1998), 17

¹¹ Herbert Stovel, "Approach to managing urban transformation for historic cities," in *The conservation of urban heritage: Macao vision*, ed. David Lung (Macao: Cultural Institute of the Macao S.A.R., 2004), 115.

¹² The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance, The Burra Charter, 2013.

Bibliography

Sources (Thai)

- King Mongkut's Institute of Technology
Ladkrabang. Faculty of Architecture.
"Final report, the survey and
inventory of valuable buildings
worthy of preservation in Talaad Bon
community, Sawi District, Chumphon
Province, 2017."
- Opas Boonsith. **mūāng sawī [Sawi Town]**. n.p.,
2011. (The Cremation volumes of
Mrs. Riab (Boonsith) Phoonyathavon,
April 5, 2011).
- Pinraj Khanjanusthiti .**kān'anurak mōradok
sathāpattayakam læ chumchon
[The conservation of architecture
and community]**. Bangkok:
Chulalongkorn University, 2009.
- Siamese Heritage Trust of the Siam Society
under Royal Patronage. **thanāi
watthanatham: chai kotmāi phūā
khumkhrōng mōradok watthana-
tham chumchon [Heritage Lawyer:
Law for Cultural Heritage Protection]**.
Bangkok: Parbpim, 2017.
- Thammasat University. Faculty of Architecture
and Planning. "Final report, the study
of housing and community standards
to conserve the identity of the city of
Thailand." Funded by the National
Housing Authority of Thailand, 2010.

Yongtanit Pimonsathean. **kān prapprung fūnfū
mūāng læ kān'anurak mūāng [The
urban rehabilitation and urban
conservation]**. Bangkok: Thammasat
University, 2013.

Sources (English)

- Arnstein, Sherry R. 1969. "A ladder of community
participation for underdeveloped
countries." **Journal of the American
Institute of Planners** 35, 4 (1969):
216–224.
- Burns, Wilfred. **New town for old: The technique
of urban renewal**. London: Leonard
Hill Books, 1963.
- Chapin, F. Stuart, Jr. and Edward J. Kaiser.
Urban land use planning. 3rd ed.
Chicago: University of Illinois Press,
1979.
- Chapin, F. Stuart, Jr., and others. **Urban land
use planning**. Chicago: University of
Illinois Presss, 1995.
- Cohen, Nahoum. "Methodology." In **Urban
conservation**, 266–270. Massachusetts:
The MIT Press, 1999.
- Feilden, Bernard M. & Jukka Jokilehto.
**Management guidelines for world
cultural heritage sites**. 2nd ed. Rome:
ICCROM, 1998.
- Fitch, James Marston. **Historic preservation:
Curatorial management of the built
world**. 5th ed. Virginia: University
Press of Virginia, 2001.

- Manley, Sanra and Richavol Guise. "Conservation in the built environment." In **Introducing urban design: Interventions and response**, 64-86. Singapore: Longman Singapore Publishers, 1998.
- Sanoff, Henry. **Designing with community participation**. Pennsylvania: Dowden, Hutchinson & Ross, 1978.
- Stovel, Herbert. "Approach to managing urban transformation for historic cities." In **The conservation of urban heritage: Macao vision**, 103-120. Edited by David Lung. Macao: Cultural Institute of the Macao S.A.R., 2004.
- The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance. The Burra Charter, 2013.
- Tyler, Norman. **Historic preservation: An introduction to its history, principles, and practices**. New York: W.W. Norton & Company, 2000.